

Annette Lassen: *Islendingesagaernes verden*. København: Gyldendal, 2017. 168 s.

**ANMELDT AV ANNA CATHARINA HORN
Universitetet i Oslo**

Etter at samtlige islendingesagaer og tåtter ble oversatt til dansk og utgitt i 2014, utgis nå en serie med et utvalg av disse oversatte islendingesagaene. I den forbindelse har redaktør Annette Lassen skrevet en introduksjonsbok, *Islendingesagaernes verden*. Oversettelsene er beregnet på et bredt publikum, og denne introduksjonsboken blir leserens inngang til dette litterære universet. De 15 kapitlene utgjør 165 sider, i tillegg kommer litteraturliste. Mange av kapitlene er korte, bare på et par sider, men de favner likevel de store kjernespørsmålene innen forskning på islendingesagaene, her formidlet på en lettfattelig måte.

Det blir straks klart for leseren at islendingesagaene her behandles som litterære verk fra middelalderen. Allerede i innledningen åpner Lassen grensene mot den europeiske kulturen på 1200- og 1300-tallet da islendingesagaene ble skrevet ned, som en viktig inspirasjons- og påvirkningskilde. I de følgende to kapitlene defineres begreper, og islendingesagaenes litterære univers avgrenses.

Deretter følger syv kapitler som gjennomgår ulike sider ved islendingesagaenes kontekst da de ble skrevet ned, om overlevering, datering, opphav, samt sagaenes historisitet, fundert i nyere forskning. Her plasseres islendingesagaene i en europeisk litterær kontekst, både som skriftlige beretninger og som direkte påvirket av europeiske forbilder.

Alt formidles på en kort og lettfattelig måte, uten referanser eller inngående argumentasjon, og det store kompliserte kjernespørsmålet innen forskningen om forholdet mellom muntlig tradering og skriftlig saga, blir gjennomgått på en halv side. Det hele avrundes på en diplomatisk måte: «I dag er de fleste forskere enige om, at sandheten nok skal søges et sted imellem disse to standpunkter.»

Selv om innholdet favner over det meste innen «islendingesagaenes verden», kan det av og til oppleves som at det går vel fort i svingene, og man kunne ønske mer utdyping av temaene. For eksempel i kapitlet *Islendingesagaernes historisitet* s. 41, der forfatteren henviser til arkeologiske utgravninger som bekrefter historiene. Leseren blir nysgjerrig, og ønsker eksempler, både om hvilke sagaer det er snakk om og hvilke utgravninger. Vi får håpe at flere detaljer om slike utgravninger blir utførlig

beskrevet i innledningene til oversettelsene av de enkelte islendingesagaene. Det kan naturligvis være et bevisst valg for å inspirere leseren til å gå løs på selve sagaene og finne ut av hva hun sikter til. Dette er tydelig når hun forteller om Tormod i *Fostbrødrenes saga* på s. 39, der hun skriver at «det skal ikke foregribes her, hvordan beretningen om den historiefortællende drabsmand ender». Det hadde imidlertid neppe dempet interessen om hun hadde gitt eksempler på arkeologiske utgravninger.

I de neste tre kapitlene, om sagaenes litterære stil og fortellerteknikk, skaldediktene og islendingesagaenes samfunn, går imidlertid Lassen dypere. Det vi savnet av eksempler og mer utførlige beskrivelser i de tidligere kapitlene, får vi i fullt monn her, og det blir igjen tydelig at det er som litteratur Lassen vil presentere sagaene. Særlig i kapittelet *Islendingesagaernes samfund* får vi utfyllende sitater og referanser fra sagaene, i den grad at det av og til nesten blir for mye detaljer, slik som beskrivelsen av de infløkte kjærlighetsforholdene i *Gisles saga* over nesten en hel side (s. 83). Samtidig holder Lassen fast i det historiske, og hun viser igjen og igjen hvordan sagaskriverne gjengir bilder fra sin egen samtid når de forteller om hendelser som har skjedd flere hundre år tidligere. Dette gjelder beskrivelser av førkristne ritualer, forherligelse av kristne idealer, beskrivelsen av gårdshus og omtale av skip. Derfor kunne man også ønske en tilsvarende refleksjon over historisiteten i sagaenes beskrivelser av de rettslige forholdene. I underkapittelet *Retsforhold*, som for øvrig først og fremst gjengir beskrivelsene fra Are Frodes *Islendingebog*, og mindre fra sagaene, stilles det ingen spørsmål ved den eksakte dateringen av Alltinget (930) eller inndelingen i fjerdingar i 960. Men det finnes kanskje kilder som kan bekrefte denne dateringen, som ikke er nevnt her.

Til slutt i boken kommer først et kapittel om tidligere utgaver av de enkelte islendingesagaene i Danmark, dernest bokens naturlig nok lengste kapittel med en oversikt over alle islendingesagaene. Her gjengis kort handlingen i hver saga, og desuten datering, eventuell relasjon til de andre sagaene og overlevering.

Islendingesagaernes verden er en lettlest og oversiktlig innføring. Dette er ingen lukket, navlebeskuende innføring av en særegen sjanger, men et bredt anlagt perspektiv på en unik del av den europeiske litteraturen i middelalderen. Lassen skriver godt og med autoritet, hun forholder seg til den seneste forskningen, og avmytologiserer dermed sagaene og deres opphav. Sagaene fremstilles utelukkende som skriftlige beretninger, som har skriftlige forelegg. Den muntlige fortellertradisjonen vektlegges i mindre grad.

De mindre innvendingene som her er anført, rokker ikke ved bokens berettigelse. Boken er ment å være en innføring i islendingesagaenes verden, og den holder hva den lover. Og i tillegg lykkes den i å være en appetittvekker for leseren, som gleder seg til å lese resten av serien.